

Opis novih zvočnih podob

Elektroakustična glasba je otrok moderne dobe in glasbenega razvoja v drugi polovici 20. stoletja in ima korenine v vseh tistih ustvarjalnih prizadevanjih, ki so slišala in razumela glasbo predvsem kot kontinuiteto in sosledje zvokov. Ob tem pa so silovit tehnični razvoj in predvsem odkritja na področju elektronske tehnologije, kot so različni načini snemanja in zapisovanja zvoka in na drugi strani preoblikovanje in predelovanje zvočnega gradiva, ustvarili pogoje za raziskovanje in kompozicijske postopke znotraj elektroakustične alkimije. V nasprotju s t. i. klasično glasbo, katere izvedba sledi zapisu in nastanek poteka od ideje do realizacije, od abstraktnega h konkretnemu, se elektroakustična glasba rojeva po poteh, kjer glasbeni potencial raste iz zvočnega gradiva samega, ustvarja se sproti in neposredno in se v akustični realizaciji oblikuje v vedno bolj kompleksne in abstraktne umetniške tvorbe.

Tako je v desetletjih svojega razvoja elektroakustična glasba sledila potem umetniškosti in tehnologije ter postala legitimen in zakonit prostor prisotnosti nove intenzivne raziskovalne in ustvarjalne izkušnje, hkrati pa so ti procesi bistveno označili in vplivali na oblikovanje nove narave človekovega bivanja in mišljenja. Tako se sodobni skladatelj kot umetnik in uporabnik sodobne tehnologije vrača v etimološko resnico svojega imena: ni več suveren gospodar ali ujetnik formalizma tonskih

sistemov; je sestavljaivec in oblikovalec zvočne snovi, ki vre iz vodnjaka zvoka in je hkrati prisluškovalec njenih možnosti. To je naravnost k ustvarjalnosti, ki bolj kot izrazu ali pripovedi daje prednost odprtosti za nova zvočna gradiva, ki jih ponujata elektronska in elektroakustična glasba. Naravnost k ustvarjalnosti neposrednega zvočnega snovanja, ki pomeni izstop iz notnega črtovja in vstop v talilnico frekvenc, amplitud in decibelov. Dostop do teh zvočnih svetov so v 60. letih prejšnjega stoletja delno vsekakor omogočila srečanja z gibanji glasbene avantgarde, vendar je bil na prvem mestu gotovo individualni raziskovalni motiv. Mnogi ustvarjalci elektroakustične glasbe, ki se z živahno odprtostjo bliskovito odzovejo čarobnemu spektru zvočnega kalejdoskopa, se kmalu soočijo z zahtevnim vprašanjem: kako si danes ob poplavi elektroakustične produkcije vseh vrst in ob vseh ogromnih in skoraj zastrašujočih tehničnih možnostih, v svetu, prenasajenem z dogodki in informacijami, ustvariti lasten bivanjski in ustvarjalni prostor za uresničevanje zamisli in oblikovanje zvočnih podob.

V te okvire razmisleka in hkrati pristopa k praksi ustvarjalnega delovanja so vpete sledi zvokov **slovenske elektroakustične glasbe**, ki odpira pogled na raznovrstne avtorske poetike in samosvoje skladateljske rešitve. Kljub temu da v razmeroma širokem časovnem razponu izbora del ne moremo iskati

evolucijske kontinuitete, lahko z gotovostjo odkrijemo skupni imenovalec naravnosti, ki združuje avtorje v simboličnem loku od oscilacij in študij v ateljeju do metaforičnega pogleda onkraj zvočne snovnosti. Med njimi poleg avtorja (B. Turela, edini slovenski skladatelj, ki je za svoje področje elektroakustične in elektronske glasbe prejel tudi nagrado *Prešernovega sklada*, 2008) najdemo še avtorje, kot so npr. Brina Jež Brezavšček, Mihael Paš, Gregor Pirš, Petra Strahovnik, Bojana Šaljič Podešva, Vasja Progar, Marjan Šijanec idr.

Refleksija

Ko uho skladatelja-poslušalca zvok zazna, ga izbere in skladatelj-snemalec ga kot v oko kamere ujame v membrano mikrofona. Zamrzne ga v izbranem mediju in zvok, vzet iz naravnega, urbanega ali akustičnega okolja, postane zvočni objekt. Skladatelj-raziskovalec ga v okolju elektroakustičnega laboratorija obravnava konkretno: pod drobnogledom elektronske naprave odkriva njegovo mikrostrukturo, multiplicira ali reducira, senči in osvetljuje, višinsko, frekvenčno in amplitudno spreminja, skrajšuje in podaljšuje njene parametre. Skladatelj-ustvarjalec improvizira, kombinira, gnete zvočni material iz katerega nadgrajuje strukturo arhitekture elektroakustične skladbe. Iz grobega, surovega zvočnega platna nastaja fina tkanina, ki bo odela novo umetniško podobo.

II PRIZOR - GOZD-JAMA

PIŠČAL

AKORDEON 1

VISOKA LEGA (REGISTER)

NIZKA LEGA (REGISTER)

AKORDEON 2

VSTOP 4:38 - AKCENT

VSTOP 4:38 - AKCENT

(4:30) (5:00) (6:00) (7:00) (8:00) (9:00) (10:00)

Bor Turel, MED ŠTIRIMI (2011), glasba za neandertalsko piščal, dva akordeona, sampler in elektroakustični posnetek v štirih prizorih (skladateljev rkp.).